

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **J. R.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. T. P., advokátkou v Ž., proti žalovanej **Slovenskej republike – Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Župné námestie č. 13, o určenie, že odmeňovanie žalobcu je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 25 C 160/2009, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2012 sp. zn. 9 Co 398/2012, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2012 sp. zn. 9 Co 398/2012 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobca sa žalobou podanou na súde 5. júna 2009 domáhal voči žalovanej určenia, že odmeňovanie žalobcu uskutočňované podľa § 67 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 385/2000 Z.z.“), v porovnaní s odmeňovaním sudcov podľa § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. v znení zákona č. 122/2005 Z.z. je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania. Zároveň žiadal zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 156 648,87 € a náhradu trov konania.

Podaním doručeným súdu 30. januára 2012 požiadal žalobca o pripustenie zmeny žalobného petitu, podľa ktorého žiadal 1/ určiť, že odmeňovanie žalobcu uskutočňované podľa § 66 ods. 1, 2, 3, 4, § 67 ods. 1, 2, § 71 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z.z. v porovnaní s odmeňovaním sudcov Špecializovaného trestného súdu podľa § 66 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z.z. a sudcov najvyššieho súdu, ktorí rozhodujú o opravných prostriedkoch vo veciach, na ktoré je na prvom stupni príslušný Špecializovaný trestný súd podľa § 69

ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania, 2/ uložil žalovanej povinnosť upustiť od odmeňovania žalobcu v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania, 3/ uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi primerané zadost'učinenie vo výške 245 286 € a 4/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 10 000 € spolu s náhradou trov konania, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Okresný súd Bratislava I uznesením z 21. februára 2012 č. k. 25 C 160/2009-61 vyzval žalobcu, aby v lehote 15 dní od doručenia tohto uznesenia, odstránil vady žalobného petitu, ktorého zmenu žiadal pripustiť podaním z 27. januára 2012, najmä aby upresnil žalobný petit, t. j. vydania akého rozhodnutia sa domáha tak, aby bol určitý, zrozumiteľný, vykonateľný a bolo ho možné prevziať do výroku súdneho rozhodnutia, a to v časti, v ktorej od žalovanej žiada upustiť od odmeňovania žalobcu v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania, presným opisom a vymedzením konania, ktorého sa má žalovaná vo vzťahu k žalobcovi zdržať. Zároveň ho vyzval, aby doložil písomné podanie, ktorým odstráni vady žalobného petitu v potrebnom počte vyhotovení tak, aby jedno vyhotovenie ostalo v súdnom spise a jeden jeho exemplár obdržal aj druhý účastník konania.

Žalobca podaním doručeným súdu 16. apríla 2012 upravil znenie navrhovaného žalobného petitu a žiadal 1/ určiť, že odmeňovanie žalobcu uskutočňované podľa § 66 ods. 1, 2, 3, 4, § 67 ods. 1, 2, § 71 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z.z. v porovnaní s odmeňovaním sudcov Špecializovaného trestného súdu podľa § 66 ods. 1 a § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. a sudcov najvyššieho súdu, ktorí rozhodujú o opravných prostriedkoch vo veciach, na ktoré je na prvom stupni príslušný Špecializovaný trestný súd podľa § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania, 2/ uložiť žalovanej povinnosť upustiť od odmeňovania žalobcu v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania najmä nevyplácaním príplatku podľa § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. od prvého mesiaca nasledujúceho po právoplatnosti rozsudku, 3/ uložiť žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 245 286 €, v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku, alternatívne žiadal uložiť žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi primerané zadost'učinenie vo výške 245 286 €, v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku a 4/ uložiť žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy konania. V časti, v ktorej sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 10 000 € vzal žalobu späť.

Uznesením zo 4. júna 2012 č. k. 25 C 160/2009-76 Okresný súd Bratislava I vyzval žalobcu s poukazom na písomné podanie z 27. januára 2012 a z 10. apríla 2012, aby v lehote

10 dní od doručenia tohto uznesenia písomne súdu ozrejmil, 1/ či trvá na uplatnení nemajetkovej ujmy, ktorú si uplatnil návrhom na začatie konania vo výške 156 648,87 €, keď v podaní z 27. januára 2012 túto žiadal priznať len vo výške 10 000 € a v podaní z 10. apríla 2012 uviedol, že žalobu v časti požadovanej nemajetkovej ujmy vo výške 10 000 € berie späť a súčasne upravil znenie navrhovaného žalobného petitu tak, že už žiadal len o priznanie primeraného zadosťučinenia vo výške 245 286 €, alebo nárok, ktorým žiada o priznanie nemajetkovej ujmy berie v celom rozsahu späť a žiada, aby súd v tejto časti konanie zastavil; 2/ ak žalobca trvá na priznaní nemajetkovej ujmy, nech uvedie, v akej výške ju žiada a či nemajetkovú ujmu žiada priznať popri nároku na zaplatenie sumy 245 286 € ako primeraného zadosťučinenia alebo je táto obsiahnutá v danej sume; 3/ v nadväznosti na vyššie uvedené sformuloval konečné znenie navrhovaného žalobného petitu, t. j. vydania akého rozhodnutia sa domáha tak, aby bol určitý, zrozumiteľný, vykonateľný a bolo ho možné prevziať do výroku súdneho rozhodnutia a svoje písomné podanie predložil v potrebnom počte vyhotovení tak, aby jedno vyhotovenie ostalo v súdnom spise a jeden jeho exemplár obdržal aj druhý účastník konania.

V podaní doručenom súdu 21. júna 2012 žalobca ozrejmil, že upustil od žiadosti o náhradu nemajetkovej ujmy, pretože tento nárok smerujúci voči žalovanej vzal v celom rozsahu späť. Uviedol, že netrvá na priznaní náhrady nemajetkovej ujmy v žiadnej výške. V prípade, ak nedôjde k napraveniu protiprávneho stavu doplatením príplatku podľa § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z., si uplatňuje primerané zadosťučinenie v relutárnej podobe v súlade s § 9 ods. 2 zákona č. 365/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov. Ďalej zotrval na navrhovanej zmene žalobného petitu tak ako uviedol v podaní z 10. apríla 2012.

Okresný súd Bratislava I uznesením z 29. júna 2012 č. k. 25 C 160/2009-80 konanie o návrhu žalobcu v časti zaplatenia nemajetkovej ujmy vo výške 156 648,87 € zastavil. Podanie žalobcu, ktoré by podľa svojho obsahu mohlo byť návrhom na zmenu petitu v znení výroku: „Žalovaná je povinná upustiť od odmeňovania žalobcu v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania najmä nevyplácaním príplatku podľa § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. od prvého mesiaca nasledujúceho po právoplatnosti rozsudku“ odmietol. V poslednom výroku pripustil zmenu žalobného petitu v nasledovnom znení: 1. Súd určuje, že odmeňovanie žalobcu uskutočňované podľa § 66 ods. 1, 2, 3, 4, § 67 ods. 1, 2, § 71 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z.z. v porovnaní s odmeňovaním sudcov Špecializovaného trestného súdu podľa § 66 ods. 1 a § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. a sudcov najvyššieho súdu, ktorí rozhodujú o opravných prostriedkoch vo veciach, na ktoré je na prvom stupni príslušný

Špecializovaný trestný súd podľa § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania. 2. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 245 286 €, v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku alternatívne je žalovaná povinná zaplatiť žalobcovi primerané zadost'učinenie vo výške 245 286 €, v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi trovy konania na účet právnej zástupkyne JUDr. T. P. vedený v S. č. ú. X., v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku tak, ako budú vyčíslené v lehote 3 dní od vyhlásenia rozsudku. Súd prvého stupňa v odôvodnení uviedol, že podanie žalobcu v časti, v ktorej žiadal, aby žalovaná upustila od odmeňovania žalobcu v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania najmä nevyplácaním príplatku podľa § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z., posúdil ako neurčité a nejasné, keďže žalobca jasne neopísal a nešpecifikoval, a to i napriek výzve súdu, akým konkrétnym spôsobom a konaním má žalovaná pristúpiť k upusteniu od jeho odmeňovania v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania, keď je zrejmé, že žalobca nie je odmeňovaný príplatkom podľa § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. Súd prvého stupňa preto podanie žalobcu v tejto časti postupom podľa § 43 ods. 2 O.s.p. odmietol. Zmenu žalobného petitu pripustil súd prvého stupňa podľa § 95 ods. 1, 2 O.s.p., keď zistil, že sú splnené zákonné podmienky pre jeho pripustenie v znení pod bodmi 1. a 2. výroku uznesenia, nakoľko výsledky doterajšieho konania môžu byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu uznesením z 30. novembra 2012 sp. zn. 9 Co 398/2012 uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdil. Zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že žalobcom formulovaný petit v časti, v ktorej podanie žalobcu odmietol, nespĺňa požiadavku zrozumiteľnosti, keď z neho nemožno s určitosťou zistiť, v čom presne má spočívať povinnosť žalovanej „upustiť od odmeňovania žalobcu v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania najmä nevyplácaním príplatku podľa § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z.“, keď – ako už na to poukázal v odôvodnení svojho uznesenia aj súd prvého stupňa – niet pochýb o tom, že žalobcovi spomínaný príplatok vyplácaný nie je. K námietke žalobcu, ktorou vytykal prvostupňovému súdu, že pokiaľ ním doplnené podanie nepovažoval za dostatočné, mal ho v súlade s § 43 ods. 1 O.s.p. opäť vyzvať na jeho opravu či ďalšie doplnenie, odvolací súd uviedol, že súd prvého stupňa si splnil svoju povinnosť a v súlade s § 43 ods. 1 O.s.p. vyzval žalobcu na doplnenie, resp. opravu jeho podania. Ani podľa názoru odvolacieho súdu, žalobcom formulovaný žalobný petit v časti napadnutej odvolaním nespĺňa podmienku určitosti a zrozumiteľnosti. Poznamenal, že zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva prvostupňovému súdu povinnosť vyzývať žalobcu

na odstránenie neúplného podania opakovane. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie potvrdil ako vecne správne (§ 219 ods. 1 O.s.p.).

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Navrhol, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu spolu s rozhodnutím prvostupňového súdu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na nové konanie. Prípustnosť dovolania vyvodil z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., pretože napadnutým rozhodnutím mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v časti odmietnutej žaloby. Poznamenal, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia v podstate len zopakoval odôvodnenie súdu prvého stupňa a čiastočne dal odpoveď na odvolacie dôvody žalobcu. Uviedol, že odvolací súd úplne bez povšimnutia ponechal argumentáciu žalobcu, že v mnohých ďalších skutkovo i právne rovnakých veciach súd prvého stupňa považoval odmietnutý výrok petitu žaloby za súladný so zákonom a taký výrok neodmietol a prijal ho na ďalšie konanie. V dovolaní upozornil na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky týkajúcu sa predvídateľnosti súdnych rozhodnutí a princípu, že v rovnakých podmienkach sa musí dať rovnaká odpoveď. Osobitne poukázal na nález III. ÚS 192/06 z 3. novembra 2006, v ktorom ústavný súd konštatoval: „Podľa názoru ústavného súdu, ak súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so všetkými súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy.“

Žalovaná sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený v súlade so zákonom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatorne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok

nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t. j., či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným).

V dovolacom konaní vyšla najavo existencia vady uvedená v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p. (prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci ide.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už vo viacerých svojich rozhodnutiach zaujal stanovisko, že aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia treba považovať za vadu, ktorá zakladá prípustnosť a zároveň aj dôvodnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. apríla 2008 sp. zn. 4 Cdo 25/2007). Medzi práva účastníka občianskeho súdneho konania na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí totiž nepochybne aj právo na spravodlivý proces. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ale aj Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I. ÚS 226/03) za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite, v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p. odôvodniť, je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa vyporiadava so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami účastníka (v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p. toto ustanovenie platí aj pre odôvodnenie rozhodnutia vydaného vo forme uznesenia). Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

Dovolací súd dospel k záveru, že v predmetnej veci rozhodnutie odvolacieho súdu nezodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia v zmysle vyššie uvedených zákonných ustanovení.

Odôvodnenie napadnutého uznesenia obsahuje rozsiahlu úvodnú popisnú časť (v ktorej sa okrem iného uvádza, čoho sa žalobca domáhal, ako rozhodol súd prvého stupňa a z akých dôvodov, dôvody, pre ktoré bolo žalobcom podané odvolanie, argumenty, ktoré na podporu svojich odvolacích tvrdení uviedol a čoho sa v odvolacom konaní domáhal), ale i spôsob a rozsah, akým sa odvolací súd prejednávanou vecou zaoberal (prejednal vec podľa § 212 ods. 1 O.s.p. a § 214 ods. 2 O.s.p. bez nariadenia pojednávania) a ako rozhodol (napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil podľa § 219 ods. 1 O.s.p.). Napriek tomu, že formálne vo svojom rozhodnutí uviedol obsah odvolania podaného žalobcom, k jeho zásadnej argumentácii sa nijakým spôsobom nevyjadril. V závere odvolací súd len zopakoval odôvodnenie súdu prvého stupňa a čiastočne dal odpoveď na odvolacie dôvody žalobcu. V dôvodoch rozhodnutia predovšetkým odvolací súd žiadnym spôsobom nereagoval na dôvody odvolania žalobcu (napr. že v mnohých ďalších skutkovo i právne rovnakých

veciach súd prvého stupňa považoval odmietnutý výrok petitu žaloby za súladný so zákonom a taký výrok neodmietol a prijal ho na ďalšie konanie). Za predpokladu, že odvolací súd nepovažoval dôvody odvolania za podstatné a právne významné, mal v dôvodoch rozhodnutia náležitým spôsobom dôvody takéhoto záveru vysvetliť. Pokiaľ tak neurobil, dostal sa mimo limitov práva na spravodlivý proces, ktoré je chránené (ako už bolo vyššie uvedené) nielen čl. 46 ods. 1 ústavy, ale aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru, v dôsledku čoho bola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie nie je riadne odôvodnené má za následok, že konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom k tomu, že ide o tak závažnú vadu konania, ktorá zakladá dôvod zrušenia napadnutého rozhodnutia, dovolací súd neskúmal opodstatnenosť ďalších dovolacích námietok vznesených dovolateľom.

Z uvedeného dôvodu Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. marca 2015

JUDr. Viera Petříková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová